

DONIESIENIA Z LEŚNEGO ŚWIATA Nr 10/2013 (51)

Instytut Badawczy Leśnictwa, Sękocin Stary, ul. Braci Leśnej 3, 05-090 Raszyn
e-mail: zin@ibles.waw.pl www.ibles.pl

Niemieccy właściciele lasów wycofują przedstawiciela z jury „Dekady Bioróżnorodności”

Dyrektor wykonawczy AGDW (Związku Niemieckich Stowarzyszeń Właścicieli Lasu) Michael Rolland wystąpił z profesjonalnego jury odbywającej pod egidą ONZ „Dekady Bioróżnorodności” w Niemczech. Jak wytłumaczył, właściciele „nie mają zamiaru podpisywać się pod ideologicznie umotywowanym projektem zagospodarowania Parku Narodowego Schwarzwaldu”.

W roku 2013 w ramach „Dekady” niemieccy leśnicy pod hasłem „Korzystanie z różnorodności – darem natury” świętują 300-lecie wynalezienia koncepcji zrównoważonego rozwoju. Zdaniem reprezentantów 2-milionowej rzeszy niemieckich właścicieli lasów, uruchamianie w tym momencie projektu opartego na przeciwstawianiu sobie nawzajem człowieka i przyrody, stanowi zły sygnał dla społeczeństwa.

Rolland skrytykował przestarzałe jego zdaniem, zideologizowane i słabo umocowane w nauce podejście do ochrony sprowadzające się do pozostawiania lasu samemu sobie, forsowane zamiast wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.

AGDW domaga się intensywniejszego pozyskania drewna w rodzimych lasach, co pozwoliłoby na zmniejszenie importu z krajów, gdzie zasada trwałości i różnorodności nie jest w wystarczającym stopniu przestrzegana, a także na lepszą integrację ekologicznych funkcji lasu z funkcjami produkcyjnymi i społecznymi.

Źródło:

<http://www.forstpraxis.de/agdw-zieht-sich-aus-der-fachjury-un-dekade-biologische-vielfalt-in-deutschland-zurueck>

T.Z.

Moskiewski Uniwersytet Techniczno-Leśny

Gospodarka leśna i przemysł drzewny są ważnymi sektorami gospodarczymi w Rosji. Powierzchnia jej lasów wynosi 1200 mln ha (lesistość 69%), natomiast roczne pozyskanie ok. 180 mln m³. Eksport drewna okrągłego z Rosji maleje od 2006 r., zwiększa się natomiast przerób drewna w kraju.

Rozbudowana w latach 80. ubiegłego wieku sieć wyższych uczelni

i placówek badawczych w zakresie leśnictwa sprawiała, że odpowiednikiem wielu katedr w Europie Zachodniej były całe wydziały w Rosji Sowieckiej. Po zmianach w 90. latach nastąpił spadek intensywności gospodarki leśnej i przemysłu drzewnego oraz rangi uniwersytetów. Ostatnie lata przyniosły jednak znaczną poprawę sytuacji w wymienionych sektorach.

Uczelnie swoją działalnością edukacyjno-badawczą pokrywają cały łańcuch sektorów leśnictwa i drzewnictwa. Liczba studentów na tych uczelniach jest bardzo duża. Mogą oni studiować leśnictwo, technologię drewna, budowę maszyn do przerobu drewna, ale także chemiczne wykorzystanie drewna oraz automatykę.

Założony w 1919 r. Moskiewski Uniwersytet Techniczno-Leśny znajduje się w miejscowości Mytiszczi położonej w obwodzie moskiewskim. Obecnie w jego skład wchodzi:

- 9 wydziałów,
- 53 katedry,
- 5 instytutów badawczych,
- jeden las doświadczalny o powierzchni 36 tys. ha.

Na Uniwersytecie tym studiuje obecnie 9000 studentów. Kadra naukowo-dydaktyczna liczy 109 profesorów, 311 doktorów oraz 195 doktorantów. Krótka charakterystyka wydziałów przedstawia się następująco (w nawiasie stopień ukończenia studiów):

- Wydział Leśny (licencjat., magister),
- Wydział Leśnej Technologii (licencjat, magister); Technologii i Maszyn (licencjat),
- Wydział Mechanicznej i Chemicznej Technologii Drewna (licencjat, magister); Technologii oraz Zakładów Przerobu Drewna (licencjat),
- Wydział Ekonomii (licencjat),
- Wydział Języków (licencjat),
- Wydział Elektroniki i Komputeryzacji (licencjat).

W zakresie leśnictwa i drzewnictwa funkcjonują następujące instytuty:

- Instytut Badań Leśnych,
- Instytut Użytkowania Drewna,
- Instytut Tworzyw z Drewna,
- Instytut Międzynarodowej Ekonomii,
- Instytut Planowania Przestrzennego.

Współczesne badania w zakresie drzewnictwa dotyczą m.in. efektów pamięci drewna (Wood Memory Effect). Dodajmy, że właściwości te posiadają niektóre sztuczne tworzywa, ale także nanoceluloza w drewnie, o czym informowaliśmy w poprzednich wiadomościach. To właśnie dzięki tym właściwościom niektóre tworzywa powracają do pierwotnych kształtów.

Moskiewski Uniwersytet Techniczno-Leśny intensywnie współpracuje z pobliskim Instytutem Fizyki Ciała Stałego Rosyjskiej Akademii Nauk. W niedalekiej odległości znajdują się również inne instytuty fizyki. Uniwersytet Techniczno-Leśny prowadzi z nimi ścisłą współpracę.

Źródło: *Die Moskauer Forsttechnische Universität, Holz-Zentralblatt, 35/2013*

A.K.

Propozycja nowych rozwiązań legislacyjnych dotyczących obcych gatunków inwazyjnych

Komisja Europejska opublikowała propozycje przepisów regulujących sprawy gatunków obcych w Unii Europejskiej. Według Komisji, w Europie obecnych jest ponad 12 000 gatunków, które są obce dla jej środowiska naturalnego. Spośród nich, 15% uznane jest za gatunki inwazyjne, powodujące wielorakie problemy. Szacuje się, że obce gatunki inwazyjne powodują w europejskim sektorze leśnym straty na łączną kwotę 12 miliardów euro rocznie. Przykładem może być tu zamieranie jesionów w Wielkiej Brytanii.

Szczególna uwaga zwrócona jest na gatunki, które są zagrożeniem dla krajów Unii Europejskiej. Propozycja została przekazana teraz do Parlamentu i Rady Europejskiej, a kraje członkowskie mają prawo jej uzupełniania o konkretne gatunki. Przewiduje się zakończenie zbierania poprawek przed końcem grudnia 2013 roku.

Nowe propozycje rozwiązań legislacyjnych dot. gatunków obcych spotkały się w większości z pozytywnym odzewem w środowisku leśnym. Są jednak obawy przed zbyt dużym poszerzeniem listy gatunków uznanych jako inwazyjne, które jednak odgrywają dużą rolę w obecnej i przyszłej gospodarce leśnej. Mowa tu np. o daglezi, sośnie kalifornijskiej czy niektórych gatunkach eukaliptusa. Stąd też głosy, np. z Portugalii, że w tym kształcie nowe prawo będzie dodatkowo obciążać kosztami nadzoru i monitoringu państwa członkowskie.

Źródło: *www.cepf-eu.org*

B.K.

Brytyjskie lasy - nowe zagrożenie ze strony szkodników

Rok po stwierdzeniu pierwszego przypadku zamierania jesionów w Wielkiej Brytanii (choroba rozprzestrzeniła się na większość terytorium Anglii, Walii i Szkocji), pojawiło się nowe zagrożenie dla tamtejszych lasów. W londyńskich parkach prowadzi się obserwacje koron dębów, aby zapobiec rozprzestrzenianiu się korowódki dębówki (*Thaumetopoea processionea*), co już miało miejsce w innych częściach stolicy i w Berkshire, położonym ok. 15 km od Londynu. W Croydon (gmina na południu metropolii) inspekcje prowadzone są w promieniu 2 km od gniazd korowódki dębówki, jako część programu ścisłej kontroli

i monitoringu. Sposobem walki z zagrożeniem jest spryskiwanie środkami bakteriologicznymi zarażonych terenów, aby zniszczyć gniazda i gąsienice szkodnika.

Wielka Brytania w najbliższych latach powinna spodziewać się wielu nowych przypadków szkodników i patogenów, których liczbę można liczyć w setkach – podają naukowcy Uniwersytetu Exeter. Według ich raportu grzyby, chrząszcze i motyle, przemieszczają się na nowe terytoria szybciej niż inne gatunki, co jest jednym ze skutków zmian klimatycznych.

Z powodu ograniczonych środków finansowych, rząd zwraca się o pomoc do społeczeństwa, aby brało czynny udział w obserwacjach zmian w lasach, co pozwoli na szybkie reagowanie na pojawiające się zagrożenie.

Źródło: *http://www.bbc.co.uk/news/science-environment-24297553*

M.C.

Australia oficjalnie zabroniła importu nielegalnie pozyskanego drewna

Australia zakończyła właśnie długotrwałą procedurę prawną w celu zakazu importu i handlu nielegalnie pozyskanym drewnem. Nowe prawo zobowiązuje australijskie firmy do zapewnienia należytej staranności przy obchodzeniu się z produktami drzewnymi sprowadzanymi zza oceanu. Przedsiębiorstwa, którym zostanie udowodnione dostarczanie drewna pozyskanego nielegalnie, mogą zostać ukarane grzywną lub konfiskatą dóbr.

Po Stanach Zjednoczonych i Europie, Australia jest kolejnym krajem, który przyjął takie uregulowania.

Specjaliści od środowiska upatrują w tych regulacjach szansy na rozbięcie nielegalnego rynku drewna, który rocznie generuje straty dla gospodarki światowej na poziomie 10-30 miliardów USD.

Krajowi producenci drewna również wyrażają aprobatę dla zmian w prawie, ponieważ pozwoli to zapobiec niskim cenom nielegalnie pozyskanego surowca.

Za przykładem Australii poszła również Indonezja, która już przygotowuje się do wprowadzenia stosownych zmian w prawie.

Najbardziej dotknięte problemem nielegalnego pozyskiwania drewna są lasy tropikalne, szczególnie w państwach, w których słabo funkcjonuje egzekwowanie prawa, występuje korupcja, niewystarczający nadzór nad lasami i niedofinansowanie działań ochronnych.

Zeszlóroczny raport opublikowany przez Interpol wskazuje, że ogromne ilości nielegalnego drewna trafiają do zalegalizowanych przedsiębiorstw, włączając w to sektor plantacji.

Źródło: *http://news.mongabay.com/2013/1011-australia-timber-legality.html*

M.C.

Pomiary drzew ze zdjęć wykonanych...telefonem

W Finlandii opracowano oprogramowanie do obliczania miąższości drzew utrwalonych na zdjęciu wykonanym przy użyciu telefonu komórkowego. Zasobność drzewostanu jest jedną z podstawowych informacji w leśnictwie. W praktyce wykorzystuje się metody szacowania tej cechy na podstawie pomiaru pola przekroju pierśnicowego na powierzchniach próbnych (relaskopowych). Aplikacja Trestima na smartfony pozwala obliczyć pole przekroju pierśnicowego drzew na podstawie 3 do 10 zdjęć drzewostanu. Im więcej zdjęć zostanie wykonanych, tym dokładniejszy będzie pomiar. Do obliczenia wysokości drzew należy sfotografować je w całości. Cała operacja trwa sekundy – tyle, ile potrzeba na wykonanie zdjęć. Twórcy programu to Simo Kivimaki i Timo Rouvinen, byli pracownicy koncernu Nokia, którzy stracili pracę po upadku firmy w 2012 roku. Autorzy zapewniają, że przy użyciu nowej technologii można w ciągu jednego dnia oszacować zasobność ok. 100 ha drzewostanów z błędem pomiarowym 10%. Przy użyciu tradycyjnych metod pomiarowych wielkości te to odpowiednio: 30 ha i 20%.

Źródło: www.forest.fi

W.G.

Petersburskie Forum Leśno-Drzewne

W dniach 8 – 9 października br. w Petersburgu odbyło się XV. Międzynarodowe Petersburskie Forum Leśno-Drzewne pt. „Scenariusz rozwoju leśnictwa i przemysłu drzewnego Rosji 2030”.

W trakcie obrad dyskutowano nad przyszłością leśnictwa i drzewnictwa w najbliższych latach oraz nad optymalną strategią rozwoju sektora w okresie do 2013 roku. W programie znalazło się około 30 różnego rodzaju spotkań, konsultacji i konferencji prasowych z udziałem najważniejszych uczestników rynku leśno – drzewnego, w tym przemysłu meblarskiego, producentów maszyn dla leśnictwa i zakładów przetwórstwa drewna oraz przedstawicieli świata nauki.

Więcej o tym wydarzeniu można przeczytać na stronach: www.spiff.ru.

Źródło: <http://www.rosleshoz.gov.ru/media/actions/forums/11>

W. G.

Czysta karelska tajga

Lasy Karelii na północnym zachodzie Rosji najmniej ucierpiały od zanieczyszczeń atmosferycznych w porównaniu z innymi obszarami leśnymi tej części kraju i z lasami Skandynawii. Do takich wniosków doszli naukowcy po analizie wyników kilkuletnich badań wykonywanych w ramach międzynarodowego monitoringu lasów ICP Forests.

W Republice Karelii w 2012 roku widoczne oznaki zanieczyszczeń (w glebie, ściółce i listowiu drzew)

wykazano tylko na niewielkich fragmentach terenów leśnych, położonych wokół ośrodków przemysłowych. Największym źródłem zanieczyszczeń metalami ciężkimi i tlenkami siarki są: stolica regionu – Pietrozawodsk i miasta Kondopoga i Kostomuksza.

Źródło: <http://lesvesti.ru/news/news/6314/>

W. G.

Brandenburgia – walka z korowódką dębówką trwa

Tegoroczna, skoordynowana akcja zwalczania gąsienic korowódki dębówki (*Thaumetopoea processionea*) prowadzona przez władze krajowe Brandenburgii oraz władze leżących na jej terenie powiatów przy użyciu preparatu Dipel ES, została oceniona jako udana. Opryski prowadzone na obszarze 12000 ha, z czego 8300 ha stanowią lasy, a 3700 ha – pozaleśne strefy zieleni wysokiej. Opryskano ponadto 30 tysięcy pojedynczych drzew oraz nasadzenia przydrożne o łącznej długości 176 km. Dokonana po zakończonej akcji ocena uszkodzeń wykazała, że tylko 0,2 % powierzchni objętej zabiegami charakteryzowało się żerami silnymi (powyżej 50 % ubytku aparatu asymilacyjnego), 1,3 % - żerami umiarkowanymi (od 30 do 50 % ubytku) a 17 % - żerami słabymi (poniżej 30 % ubytku).

Ponieważ jednak równocześnie stwierdzono przesuwanie się ognisk gradacji na terenie landu w kierunku wschodnim, zwalczanie ma być kontynuowane w roku 2014. W tym celu powołano grupę roboczą, w skład której weszli przedstawiciele dwóch landowych ministerstw oraz Leśnego Centrum Kompetencji w Eberswalde.

Jedną z przyczyn podjęcia decyzji o chemicznym zwalczaniu korowódki, były nasilające się skargi ludności dotyczące uszkodzonych lasów dębowych. Prowadzony przez naukowców z Eberswalde monitoring wskazywał, że gradacja jest niemożliwa do powstrzymania ani za pomocą naturalnych wrogów tego owada, ani metod mechanicznych. Jak podkreślają przedstawiciele administracji i nauki, w odpowiedzi na zarzuty ze strony organizacji ochrony przyrody, do tego celu wybrano preparat selektywny, działający tylko na kilka gatunków owadów. Producent środka musiał również przedstawić udokumentowane wyniki badań jego wpływu na inne gatunki zwierząt (chrząszcze naziemne, ptaki).

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/bekaempfung-des-eichenprozessionsspinners-in-brandenburg>

T. Z.

FSC przystępuje do Sojuszu Drewna Tropikalnego

Dnia 6 listopada b.r. w Amsterdamie szereg instytucji, przedsiębiorstw i organizacji pozarządowych podpisało akt założycielski Koalicji na Rzecz Trwałego i Zrównoważonego Użytkowania Drewna Tropikalnego (UE STTC). Celem sojuszu jest wzrost podaży na rynkach europejskich drewna tropikalnego pochodzącego z lasów zagospodarowanych zgodnie z zasadą trwałości. Wśród sygnatariuszy aktu są: holenderskie Ministerstwo

Gospodarki, Inicjatywa Zrównoważonego Handlu (IDH), Międzynarodowa Rada na Rzecz Lokalnych Inicjatyw Środowiskowych (ICLEI) i Europejska Federacja Przemysłu Drzewnego (ETTF).

FSC jest jednym z członków-założycieli zawiązanego sojuszu. Naklejki z logo tej organizacji mają pomóc potencjalnym klientom w wyborze odpowiedniego produktu. STTC stawia sobie za cel odkłamanie złej sławy drewna tropikalnego. Badania prowadzone między innymi przez organizację Rainforest Alliance wskazują, że upowszechnienie nowego certyfikatu powinno pomóc w zachowaniu różnorodności biologicznej lasów tropikalnych oraz podnieść jakość życia ludności żyjącej w tych lasach i mającej tam źródło utrzymania.

Źródło: <http://www.forstpraxis.de/fsc-beteiligt-sich-an-tropenholzallianz>

T. Z.

Pozytywne zmiany na rynku pracy w leśnictwie Finlandii

Zapotrzebowanie na nowych pracowników w fińskim sektorze leśno - drzewnym jest większe, niż szacowano wcześniej. Według aktualnych danych, w nadchodzących latach co roku będzie powstawało od 1800 do 2600 nowych miejsc pracy.

Zapotrzebowanie na siłę roboczą w sektorze leśnym jest uzależnione od wielu czynników, przede wszystkim od wielkości pozyskania drewna. Badania rynku pracy w leśnictwie przeprowadzone przez firmę badawczą Metsäteho uwzględniają ponadto: transport drewna, produkcję zrębków oraz liczbę osób odchodzących na emeryturę. Według prognozy, wielkość pozyskania i zatrudnienie w sektorze transportu nie ulegnie zmianie w najbliższych latach, natomiast produkcja zrębków będzie stopniowo wzrastała – z 8,3 do 12 mln m³ rocznie. Wzrost powierzchni zakładanych upraw leśnych szacowany jest na 3% rocznie, a powierzchni młodych drzewostanów objętych zabiegami pielęgnacyjnymi – o 1% rocznie.

Autorzy analizy przewidują, że przy wzroście wydajności pracy o 2 % rocznie i utrzymaniu pozyskania drewna na obecnym poziomie, zapotrzebowanie na pracowników w sektorze leśnym wyniesie 690 osób na rok. Przy założeniu, że wielkość pozyskania będzie wzrastała o 10 mln m³ rocznie, zapotrzebowanie na nowych pracowników wyniesie 1360 osób. Liczba osób zatrudnionych w leśnictwie wynosi obecnie około 20 000 osób i w przyszłości nie będzie się zmniejszała.

Najbardziej poszukiwani na rynku pracy są i będą wykwalifikowani operatorzy maszyn leśnych (harwesterów, forwarderów i ciężarówek). Ich brak stanowi istotną przeszkodę dla rozwoju przedsiębiorstw leśnych.

Autorzy prognozy przewidują natomiast dalsze zmniejszanie się liczby zatrudnionych w przemyśle drzewnym (obecnie w tym sektorze pracuje 26 000 osób), przy czym tempo tego spadku będzie w najbliższych latach małe. Co roku ok. 2,3 – 2,4% ogółu pracowników będzie odchodziło na emeryturę, natomiast pracę będzie podejmowało od 420 do 620 osób.

W odniesieniu do przemysłu celulozowo-papierniczego szacuje się, że liczba pracowników tego sektora będzie się zmniejszała, ale również nie tak szybko jak ostatnio. Zapotrzebowanie na nowych pracowników wyniesie 290-590 osób rocznie.

Autorzy analizy podkreślają rangę kształcenia przyszłych pracowników sektora leśno – drzewnego. Chociaż liczba absolwentów szkół wyższych o tej specjalności wynosi zaledwie 2 – 3 % wszystkich absolwentów studiów w Finlandii, właściwie ukierunkowana edukacja w leśnictwie i drzewnictwie jest niezmiernie ważna dla gospodarki kraju.

Źródło: www.forest.fi

W. G.

Inwestycje na Białorusi

Wielkość inwestycji w białoruskim Państwowym Gospodarstwie Leśnym w okresie styczeń – wrzesień 2013 wyniosła 514,2 mld rubli (ok. 55,4 mln USD). Większość środków (64%) została przeznaczona na zakup specjalistycznych maszyn i urządzeń leśnych, środków transportu oraz modernizację bazy szkółkarskiej. 69,3 mld rubli (ok. 7,5 mln USD) przeznaczono na budowę dróg, 20,7 mld rubli (ok. 2,2 mln USD) na rozwój gospodarki łowieckiej, 11,1 mld rubli (ok. 1,2 mln USD) – na budownictwo mieszkaniowe dla pracowników sektora. Przewidywany poziom inwestycji w całym roku 2013 wynosi około 700 mld rubli (ok. 75,4 mln USD).

Źródło: <http://www.mlh.by/ru/news/>

W. G.

Informacje opracowali:

M. C. – Mariusz Ciesielski

W. G. – Wojciech Gil

A. K. – Andrzej Klocek

B.K. – Bartłomiej Kołakowski

T. Z. – Tadeusz Zachara

Zespół redakcyjny:

Wojciech Gil

Michał Kalinowski

Tadeusz Zachara